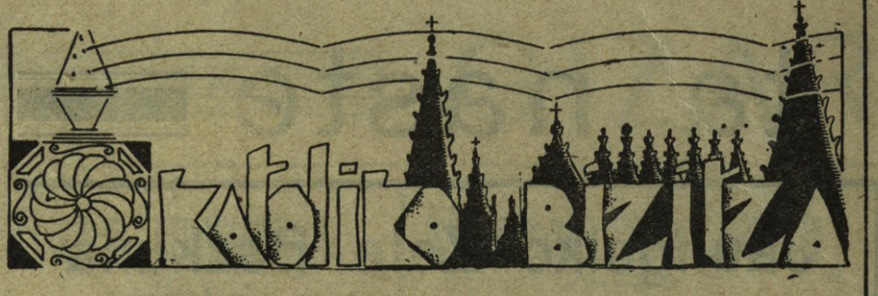

Eŕoma-Batikano'tik.

Aita Santua ikertu dabenen artean izan dira: Viena'ko talde bat, Italia'ko Goterki'ko Katoliko-Ekintza'ren zabaltzaile gaste talde bat, batez be Milan eta Lombardia aldekoak. Castel Gandolfo'n Kistar-Ikasbide zabalkundeatzaz batzaŕak egin ondoren yoan ziran Aita Santua'k goralben andiak egin eutsezan euren arazo bikañagaitik. Baita izan dira Ipar-Amerikar talde bat, Krakovia'tar taldea, Castel Gandolfo'ko eŕitar eta agintariak euren ortuari-eskintzak egiten, ardao eta afakutsaaz batean. Oso atsegin izan yakon Aita Santua'ri, bertako yantzi yatoŕez egin eutsen ekintza begiko au. «Dale» Ipar Amerikar itxasontzikoak be ikertu eben, eta azkenez lekaide ta lekaime talde ugariak.

Aita Santua'k ta Ortulariak.

Eŕoma'n Lateŕi arteko ortulariak egin dabezan batzaŕen ondoren, Aita Santua ikertu dabe bertan egin dituen lanen baŕi dakaŕen ikazti bat eskiñiaz. 200 idazlen lanak gai oŕetzaz bertan sartzen dira. Batzoŕeko lendakari Van der Vaeren'ek eskintza egin ondoren, Aita Santua'k pantzeraz erantzun eutsen euron lan edeŕa goratuaz. Aita Santua'k Lugintzaren guralben andiak egin zituan, gizonaren lanbiderik lenena dala esanaz. Gero ortularitzaz itz edeŕak esanaz, ainbeste onura ta ugaritasun luŕari ataraten dautsolako, esan eban «itxasoak bere zabaltasunaz Yaungoikoa'ren anditasuna agertzen dauskula, mendiak euren gaĺur zuriekaz Yaungoikoa'gan oldoztu eragin dauskue, baña ortularitzak Yaungoikoa'ren yakituri ta gogo zabalatzaz itz egiten dausku. Egiz esan leike Yaungoikoa dala, lugiñik aundi ta onena.»

Aita Santu mendigoizalearen gomutaz.

Italia'ko Club Alpino'k Zunstein-Spitze mendi garayaren erpiñean idazkun bat ipiñi dau, oin Aita Santu XI'n Pio, aldi baten mendi-goizale eŕimeak, 1899'n Mont-Rose'ra egin eban igokundearen gomutaz. Benetan gomutagaŕia da izan be igoera ori, ogeta iru orduan erpiñera igon eta bertan gau gustia igaro bear izan eben-eta. Italia aldetik lenengo bide ori uŕatu ebana XI'n Pio izan zan.

Katoliko ospetsuak Jinebra'n.

Jinebra'n Lateŕietako ordelarien Batzaŕera eltzen diran lateŕi gizon katolikoak urtero lez euren batzar berezia egin dabe. Izlarien artean oso bikaña egin eban Irlanda'ko Lendakari De Valera yaunak, irlandaŕen ziñeste zintsoa goraldu ta katoliko ziñestea alde gustietan beteta, maitasun eta bake bidea dala esanaz. Laussana'ko Gotzañak itzaldi edeŕa egin eban.

Misiño-eŕien artean txapeldun.

Egiz esan geinke, mixiñoen artean txapeldun Ruanda'koa dala. Ruanda'n 1933-1934'n katoliko egin diranak 44.839 izan dira, eta ondiño kistargayetan gertatzen 98.901 dagoz. Eŕi onetako andikiak, bakalduna auŕetik dabela, auŕetik doaz lan eder onetan.

Eta katoliko otzak ez dirala ikusteko, ara zenbaki batzuk: Katolikotaŕak gustiz onexek dira: 142.798, eta urte baŕuan egin dituezan autorkuntzak 562.073, eta yaunartzak 3.134.938.

Bertako abadeak 20 dagoz, Lekaide Zuriekaz lan egiten dabenak. Euren ardurapean iru mixiño-erki daukez, 30.000; 38 anai edo legok laguntzen dautse, eta 32 lekaimek lan egiten dabe. Abade-Ikastetxe nagusi ta txikia beterik dagoz.

Benetan aintzagaŕi da mixiño-erkiok egin daben auŕerapena. Baltzen artean badira zuriei ikasbide edeŕa emoten dauskuenak, ziñeste zintsotasunean.

Berlin'go Gotzaiñaren goralbenez.

Ez da gaur arazo gozoa Berlin'go Gotzañarena, ango agintariak daukiezan asmo galgaŕiak dirala-ta. Ointsu Gotzain baŕia bertan sartu zan eta egundoko aŕerarik edeŕena katolikotaŕak egin dautse. Irala-7'n Gotzain arazoak beragandu zituan, Gotzain-Eleizan Aita Santua'ren Ordelaria ta eleiza kistaŕez gonburu zala. Gudalburu ta agintarien artekoak ainbat yoan ziŕan, baña Agintarien ordelaririk, berein beregi deituak izan aŕen, ez zan yoan. Zer dala-ta? Keŕy ministroa deitua izan zan eta erantzun eban bera eleizkizun artara ezin zeikeala yoan, Preysing Gotzain baŕiak be izenbetu ebalako oraintsu Fulda'n Gotzain gustiak argitaldu eben Gotzain Idazkia. Zer uste dabe Alemania'ko agintariak, Gotzañak, yasarpenak gora-bera, Eleizaren eskubideak ez dituela aldeztuko?

Uŕengo egunean Gotzain baŕiaren omenez batzar edeŕa egin zan Berlin'go yolastetxean. 20.000 lagunetik gora bildu ziran. Eleiz-bazkunetako ikuŕiñak zabalik eroaten ez eben itxi eta orain bazkunen izenez be ez. Steinman Gotzain ordelariak agurtu eban; Katolikoak bakea nai dabela esan eban, abeŕia maite dabela beste edozeñek beste, baña oŕek ez dau gura esan egia ta guzuŕa bardintzat daukiezala. Gero Dovifat ikastetxe-irakasle yakintsuak katoliko yakintzaz itz egin eban eta amaitu, «Artzain lez euren gogoak zuzentzeko, irakasle zanez kementsu irakasteko eta Kristo'ren onespenaz onesteko» eskatu eutson. Gero Gotzain baŕiak eskeŕak emon eta Eleizak eragozpen gustiak azpiratu ta bi mila urtean beti auŕera yaŕaitu dabela ederto azaldu eban, eta baita katolikotasuna ta abertzaletasuna ederto alkartzen dirala eta bien alkartasunetik bakea lateŕietara etorten dala. Ederto erantzun eutsen etsayak beti onetzaz salatzen ditue-ta.

Yugoslabia'tik.

Bosnia'n lengo gizaldiko azkenengo urteetan, Galizia'tik yoandako Rutendar talde edeŕak dagoz eta euren eŕiak egin dituez, Eleiza, ikastola ta gusti. Eurekaz batean, *L'Osservatore Romano*'k diñonez, «eroan eben katoliko ziñestea, sarkaldeko eleizkeraz, euren soñeko yatoŕak, euren izkuntza, etxean eta txaidean eta Eleizan erabilten dabena». Onetariko erki bat Pergnavor eŕia da. Ba euren eleiza baŕiaren askundea dala-ta, egundoko eleizkizunak egin zituezan, eleizkizun, yaunartze, abesti eta itzaldiz. Baita euren Gotzain agurgaŕi Njaradi'n irurogeta margaŕen urtea ospatzeko batzar andi bat egin eben, eta erabagi zintsoak artu, Eleizari egiten yakozan iraiñen asaŕea agertu ta Aita Santua'ri euren menpetasun osoa agertzeko. Gustiakaz bakea ipintea nai dabela esan eben, baña euren gizabidea zaindu daben eta auŕerapenerako beaŕeko dan katoliktar ziñestea kementsu aldeztuko dabela. Onexek Rutendaŕok begiko egiten yakuz eragozpen gustiak gorde euren ziñeste, eŕi ta izkuntzaren aldez ain zintzo yokatzen dabelako.

—Baita Gelsa'n kroaziataŕak egin daben Eukaristi-Batzaŕean, erabagi sendoak aŕtu ditu gasteriak kistar-egimbeaŕak zintso bete, Katoliko Ekintza'n lan egin eta izpaŕingi katolikoen aldez al daben gustia egiteko.

Alde gustietan ikasi ta lan-gogoa.

Egunokaz ospatu dau Italia'ko Abade-Mixiño Zale Bazkunak, Bari'n ikasketa-astea. Gaitzat gaur erlejiño-gayetan ziñesgeak zelan dagozan eta Eleizeak zer egiten daben izan da. Azkenean Eukaristi-Ibildeun eder bategaz amaitu da.

Tokio'n Katoliko-Gastediak eraldu-ta, Garila 21'tik 30'ra, gizonentzat erlejiño-gayetaz itzaldi batzuk izan dira. Alde askotatik entzuleak eldu dira. Shangai'n belenengo Katoliko-Ekintza'ren batzar orokoŕa.

M'tar G.

Naparoa

Iruña.

Juan dan igandean, beti ol den bezela, jendea baŕeatu zen alde guztietara: saldo polita «Euskeraren Adiskideak» antolatu zituan jaietara.

Huarte'ra juan ginen, meza nagusira: entzun ginuen eta bozik, Aldunzin jaunaren itzaldi edeŕa, eguneko Ebanjelioa azalduz.

Aur saldo polita bildu zen eskoletara: eta galde modu zenbeit egin ondoan, obekienik egin zuteneri saritu ginituen.

Poliki aski ari dire euskaraz!

Bazkaldu eta baginituen bi bertsolari: Bidaniako bat Aralar'tik jetxi zena eta Sunbildaŕa bestea.

Biak, ordu batez, ongi aritu ziren.

Gero pilota partida eskuz: poxpolin dantzariak eta guztientzat dantza.

Expata dantzariek, ikuŕiña edo bandera ez edatzekotan, etzuten dantzatu nai izan.

«Euskararen Adiskideak» delako zuzendari anderañoak, iñola ere, etzuen bandera edatzea nai.

Jondoni Mikel aingeruaren eguna zelakoz, jende asko bildu zen aŕatsaldeko, gelenak Aralar'tik jetxi zirenetarik. Ogatik nik uste, euskaraz itz egiten, asko entzun ginuela.

Ez dakit jai unekin zer bilduko ote dugun, euskararen oneako: zerbeit agian!

Igandetik asirik, Jondoni Mikel delako ferietan gaude. Vuelta del Castillo» delako leku politean, egiten dute.

Igandean, zezenak ere, baziren.

«Corella» delakoan, Iruñe'ko Orfeonak kantaldi eder bat eman omen zuen azken larunbatean.

Gobernua jabetzen omen da España guziko «Sanatorium» delakoaz: gaizki daudenak etsiz, Iruñekoa, Diputazioneak gelditu nai luke, baño gobernuko laguntzarekin.

Iruña'ko sendakin batzakoek Jondoni Kosme-Damian: aren Zuzendariak izaki eta elizan jaitu zituzten, meza bat emanaziz. Aurten bazkari gabe.

Iruña'ko iri-etxekoek, zerbait naiko lukete egin «Sanatorium» ori eskutik ez uzteko.

Bai ta ere, zerbeit egin daiteken zuzitzen gaitzarekin: zuaitzetan, gaxotuak daudenak asko direlako.

Eŕibera aldean, ardao egiteko matsak saritzat izanen du: mendiko matsak kilo bakotxa 0'21 pezeta eta ordokikoek 0'18 pezeta.

Mendi aldetan beŕiz 0'18 eta 0'15 pezeta kilo.

Nardues-Aldbnate'ko eliza ebatsi dute: diru untziak ustu eta Hostia untz bat ere bai, Hostia sainduak, luŕera botatuz.

Lafaun'go Astiz eŕian «Perkaz-Juanena» senar-emasteak, emalau seme-alaba edeŕak dituzte.

Oloron'eko «Harmonie» delako musikari taldea, eldu den igandean Iruñe'ratuko da: beŕogei musikari dire.

Eliza nagusiko ebasgoaren otsa ixiltzen ari da: beldur naiz ez dadin betiko ilun gelditu teko.

Ariss delakoak, lege-gizon aldeztalea berexi du.

Baldin biltzen ezpadituzte Galego eta Roman, bestek ez dutela argirik eginen, nago.

Juan den igandean «Eusko Etxeko» orfeonak Karmelitetan meza eder bat kantatu zuen, Jondoni Mikel aingeruaren eguna zelakoz.

Ondaŕabia'n zagon azken aur-saldoa, itzuli zen.

Diputazioneak erabaki du, Gipuzkoa'n mikeleteak bezala Nafaŕoa'ko ere, eginen duela «guardia foral» delakoa; ori ongi dago.

Asko aldiz egin nai izan dugu, baño beti emetsetan gelditu da.

España'n gobernu beŕia badugu. Gobernadore jauna Madrid'en dago.

Aste untan juatekoa da Galizia'ko Santiago'ra, orai artio emengo Apezpiku jaun izana.

Juan den ortzegunean eta ortzirelean Iruñe'ko kaŕikak arin zauden, ikasle gazteketa gaitza ageri zen alde guztietan apezgaiak ikastetxean biltzeko eguna zen eta. Ongi etoŕiak!

Udazkenean gaudenez geroz, txeŕien merkatua ere asi da. Azken larunbatean saldu ziren laurogei 2'30 ptas. eta 2'40 kilo.

Urbilen aldi artio Jainkoak ala nai duela.

LAŔEKO

Bizkaya

Mañari.

Osatzen.

Berinkua'tar Gabirele, «Iturburu» ko andera, urte bi inguruan gexorik egonda, lengo domekaz asi zan elexara etorten. Poztuten gara, ta guztiz osatuko al-da.

Juan-Etoŕiak.

—Ereño'tik etoŕi zan Elordieta'tar Miren emakume begikua.

—Afasate'tik etoŕi ziran Dolara'tar Koldobika abade jauna ta Bafutia'tar Markel aberkidia. Koldobika jauna, emeko aizkidiak ikertuten etoŕi zan.

—Barikuz egon ziran emen, Bilbo'tik etoŕita, Ussola'tar Kepa aberkide zintsua ta bere alaba dan Koldobike emakume zintsua. Kepa begikoa, emeko sorgiñak kontetan etoŕi zala edo. ¡Ez zeregin txaŕa..!

Gaztaña.

Iges ezeze aurten be gaztaña ugeritxo dago. Laster asiko dira elduten. Ederto etoŕiko dira. «Supastetian gagoz, gaztañak balegoz...

Mendirik mendi.

Basorik-baso ta mendirik-mendi ibiltaldijak egiteko aldirik egokijena ontxe. Subinaz'tar Jone anderañoak eta nik, aurtengo udagoyena geure kontura aukeran darabilgu.

Batian Anboto'ra, ta bestian Urkiola'ra ta bestian Saibi'ra, alditxu ontan, mizetaletak iez aretan gabiltz beti. Egunokaz, Urkiola'ra ta ostera gabiltz; ta or-emen lagun askotxo ikusten dogu. Lengo larunbatez, Urkiola-ganian, Zeanuri'ko sei neskatila agurtu genduzan; neskatila oneik; iru orduko bidia eginda, Zeanuri'tik oñez Urkiola'ratu ziran. Neska balientak! Gerotxuago, aldatz-goyenian, «Korteta»ko Jon mutil ospetsua be ikusi gendun. Eta onek, beti lez, antziñako gauzak edestu euskuzan, eta pozez entzun geuntsozan. Bitxabala egin baño lenago Urkiola'ra igoten zan bidia be, eskuaz erakutsi euskun; eta esan euskun, antxe mando-bidian, antziñako aldijetako peŕa (herradura) bat aurkitu ebala, oingo eŕaduren antzik be eztaben peŕa zar zaŕa; ta ikusgaŕija dala-ta, alakoen baten erakutsiko dauskula esan euskun. Subinaz anderañoak esan eban, ganeko egunen baten, eŕaduria ikusten juan biarko dogula, batzuetan, nun «subertie» izan leiken be, ezin leikela esan eta...

Orañarte gu «subertosoak» bagara ixan baña... Jaungoikoak lagundu...

«Ogoñope»ri.

Nik bialdu neutzuezan peŕetxikoeri «zegozer» jazo yaken ¿ezta? Ain borondate onez bialduriko gauzak zeuekana ez eldutia' tamalgaŕija da. Irala'ko Andra Mariz bialdu neutzubezan. Oin, datoŕan urterarte patxaraz itxaron biarko dozube; beste «eŕemedijorik» be eztago ta. Zu «konpridu» samaŕa be ba-zara; baña «Abeletxek», ez eskeŕik ez gorantzirik...

MAÑARIKO

Abadiño.

Ida ebaten.

Eŕi onetako biztalerik geyenak baxoan dira ida ebaten. Geyenak Urkiolan; beste batzuk baita Kanpanzar eta beste alderdi batzuetan be. Eguldi ona jaunak egin dagioela idak etxeratuteko.

Ezkon-deyak.

Lizundia'tar Luzia Matiana'ko ta Lekue'tar Fernando Dimako'ane ezkon-deyak igaro dan igandean asi ziran. Zorionak.

Gazteiz'era.

Zuazua'tar Teodoro, Salterain'dar Tomas, Gastelu-Ituŕi'tar Silbestre, Afinda'tar Juan Maria ta Ajuria'tar Felix abade-ikasleak astelean Gazteiz'eratu ziran. Gitxi gastau, ondo ibili ta asko ikasi. Ikasliai emoten yakiezan onuak ei dira-ta, oneintzat be onuok txarto ez dira etoŕiko.

Etxe baŕia.

Abasolo'tar Jose Maria egiten dabilen etxe baŕia ba doya auŕerantza. Begoña'ko Amaren irudia erdi-erdian jaŕi dautso. Oso polito dago. «Bidarte» euzkel-izena ipinteko gogoa be ba dauko. Oŕelan geure izkuntza maitea maite izan ba-gendun eta erabili, beste txori batek abestuko euskun. Abasolo ta bere emazte Adelaida'ri biotzeko aguŕa, etxe baŕiari euzkel-izena ipinten dautsielako.

Matiana'ko.

bide baŕia be ba doya auŕerantza. Botariko aŕia zapaldu dabe; baña aŕi ori toki gitxitan bota dabe.

Mendiola'ko

bide, iya zaŕoŕi be, aŕia noiz botako ete dautsien itxaroten gagoz.

Naskaldia.

Itxaso'tar Nikolas pelotaria Barzelona'tik egun batzuk igarotera etoŕita emen agurtu dogu. Aldekoa'tar Nilsa, Efasti'ren alarguna, bere seme-alaba ta lobakaz Bilbo'ratu da.

TRAÑA